

Перелік посилань:

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: навч. посіб. 2-ге вид., без змін. К.: КНЕУ, 2003. 408 с. URL: <https://fingal.com.ua/content/view/202/39/>.
3. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-е видання, стереотипне. Київ: Алерта, 2017. 622 с.
4. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
5. Поворознюк А.І., Панченко В.І., Філатова Г.Є. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. Харків : НТУ «ХП», 2016. 192 с.
6. Тушева В.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. УМО НАПН України. Харків: Федорко, 2014. 408 с.
7. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2016. 151 с.

ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ЕВОЛЮЦІЯ ВИЗНАЧЕНЬ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ

Пономаренко В.О., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Вербицька В.І., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Оборотні активи є дуже важливою економічною категорією для підприємств, оскільки вони відображають наявність засобів, які можна використовувати в процесі виробництва товарів або послуг і забезпечують платоспроможність підприємства в поточному періоді. Оборотний капітал складається з грошових коштів, запасів, поточних банківських вкладів та дебіторської заборгованості. Правильне управління оборотними активами може значно покращити фінансові результати підприємства. Наприклад, ефективне управління запасами дозволяє зменшити витра-

ти на їх утримання і підтримати необхідний рівень запасів для безперерйного виробництва, в той самий час ефективне управління дебіторською заборгованістю дозволяє зменшити ризик несплати боргів та забезпечити швидкий обіг коштів.

Отже, правильне управління оборотними активами є важливою складовою фінансової політики підприємства і дозволяє забезпечити його успішну діяльність в поточному періоді.

Перші згадки про оборотний капітал появились у працях відомих економістів Адама Сміта, Давида Рікардо та Карла Маркса. У своїх роботах вони трактували оборотний капітал як фінансовий ресурс, необхідний для безперерйного здійснення розрахунків у бізнесі. Протягом тривалого часу визначення оборотних активів як вартості оборотних фондів та фондів обігу було загальноприйнятим.

Однак це трактування сутності оборотних активів зазнавало критики, оскільки не давало відповіді на питання, чи включають оборотні активи повну вартість фондів або тільки авансовану вартість. Новий розвиток трактування оборотних активів з'явився наприкінці 1950-х років, коли їх стали розуміти як авансовану вартість, яка повертається після реалізації продукції до вихідного пункту свого кругообігу. Сьогодні визначення оборотних активів у якості авансованої вартості є широко визнаним і більш чітким, оскільки воно відображає сутність оборотних активів, які не споживаються або не витрачаються, а лише авансуються для повторного використання у кругообігу підприємства.

Це визначення оборотних активів, як сукупності грошових коштів, авансованих в оборотні виробничі фонди і фонди обігу, було досить поширене серед економістів до середини 1980-х років. Однак, після цього часу, деякі економісти почали критикувати це визначення, оскільки воно не дає повного уявлення про сутність оборотних ак-

тивів. Наприклад, деякі економісти вважають, що оборотні активи не обов'язково повинні бути грошовими коштами, а можуть бути і матеріальними активами, такими як запаси сировини, матеріалів, готової продукції тощо. Інші економісти відзначають, що визначення оборотних активів, як сукупності грошових коштів, не враховує їх ролі у процесі виробництва та продажу товарів і послуг, а тому не дає повного уявлення про їх значення для підприємства.

Отже, хоча до середини 1980-х років існував свого роду консенсус щодо визначення сутності оборотних активів, він не був універсальним і не задовольняв всіх економістів. Після цього часу економісти продовжили досліджувати сутність оборотних активів та розробляти нові теоретичні підходи до їх визначення.

Оборотні активи є однією з ключових складових балансу підприємства і визначають його ліквідність та здатність до функціонування. Тому, теоретичні засади визначення, аналізу і обліку оборотних активів є важливими для бізнесу та економіки загалом.

Оборотні активи – це ті активи підприємства, які є наявними на рахунках протягом одного оборотного циклу, тобто з моменту придбання до реалізації продукції та отримання грошових коштів. Вони включають готівку, товари, розрахункові кошти, дебіторську заборгованість та інші активи, які можуть бути легко конвертовані в грошові кошти.

Основні питання аналізу і обліку оборотних активів пов'язані з їх структурою, складом та обсягом, а також з питаннями їх управління та оптимізації. Наприклад, для забезпечення нормального рівня ліквідності підприємства, необхідно правильно балансувати склад оборотних активів, зокрема, збалансувати запаси та дебіторську заборгованість.

Також, аналіз оборотних активів може допомогти виявити проблемні місця в управлінні ліквідністю підприємства, такі як заборгованість клієнтів, збитки від неякісних запасів та інші фактори. Завдяки аналізу оборотних активів можна розробити стратегію управління ліквідністю, знизити витрати та покращити ефективність підприємства.

Отже, оборотні активи підприємства є важливим елементом його діяльності, оскільки вони є основою для безперервного і розширеного виробництва. Управління цими активами передбачає раціональне використання обсягу, складу і джерел фінансування оборотних активів з метою покращання їх використання.

Дослідження питань управління оборотними активами підприємства були проведені в роботах таких науковців, як Ізмайлова Н. В. та Білик М.Д. Однак, зауважується, що ці проблеми досліджені в недостатньому обсязі.

У цілому, управління оборотними активами є важливим елементом ефективного фінансового управління підприємством. Раціональне використання оборотних активів забезпечує здатність підприємства до ефективної діяльності і максимального використання свого потенціалу.

Метою управління оборотними активами є забезпечення максимальної рентабельності цих активів при забезпеченні достатньої платоспроможності підприємства. Оскільки оборотні активи є тимчасовими засобами, які підприємство використовує для виробничих потреб, їх ефективно управління є ключовим для забезпечення стійкого фінансового стану підприємства.

Оптимізація управління оборотними активами може забезпечити підприємству більше грошових потоків, зменшення витрат і підвищення прибутку. Для досягнення цієї мети необхідно ефективно управляти запасами, дебіторською заборгованістю та готівкою на рахунках. При цьому необхідно враховувати ризики, пов'язані зі зменшенням

попиту на продукцію, збільшенням вартості сировини та інші фактори, що можуть впливати на фінансовий стан підприємства.

Ці дві мети можуть протистояти одна одній, оскільки підвищення рентабельності вимагає зменшення кількості грошових коштів, залишених у вигляді високоліквідних активів, тоді як забезпечення стабільної платоспроможності вимагає тримати достатню кількість грошових коштів, що може призвести до збільшення обсягів поточних активів. Однак, оптимальне співвідношення між платоспроможністю і рентабельністю можна досягти, зберігаючи оптимальний розмір і структуру оборотного капіталу. Наприклад, можна збільшити кількість виробництва та продажу товарів з меншими обсягами витрат, тоді як зберігати оптимальну кількість готівки для забезпечення стабільної платоспроможності. У кінцевому підсумку, успішна управління оборотним капіталом забезпечує підприємству можливість одночасно забезпечувати рентабельність та стабільність платежів. Політика управління оборотними активами повинна бути націлена на забезпечення оптимального рівня ризику, який виникає при роботі з оборотним капіталом. Якщо компанія віддає перевагу консервативній політиці управління, то вона буде створювати більш високі страхові резерви, що зменшить ризик невиклати боргів та несплати зобов'язань перед кредиторами. З іншого боку, компанії, які ведуть більш агресивну політику управління оборотними активами, можуть зменшити розмір страхового запасу, що дозволить їм знизити витрати на управління капіталом та збільшити прибуток від діяльності. Оптимальне значення страхового запасу залежить від рівня ризику компанії, її галузі та умов ринку. Тому, перед прийняттям рішення про розмір страхового запасу необхідно провести аналіз і оцінку ризиків та переваг.

Підприємство повинно адаптувати свою політику управління оборотними активами в залежності від умов, в яких воно працює. Якщо підприємство не має проблем зі збутом своєї продукції та погашенням дебіторської заборгованості, то воно може зменшити резерви і використовувати вивільнені кошти для розвитку бізнесу. Однак, якщо підприємство має проблеми з поставками товарів і дебітори затримують оплату, то більш раціональним буде формування надлишкових запасів та резервів для зменшення ризику збитків. У такому випадку, консервативна політика управління оборотними активами допоможе зменшити ризик втрат і покращити фінансову стабільність підприємства.

Перелік посилань:

1. Вербицька В. І., Надвіренко А. Д. Управління оборотним капіталом підприємства. *Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід* : зб. наук. праць за матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 02 лист. 2022 року). Харків: ХНАДУ, 2022. С. 81-85.
2. Жукевич С. М. Аналітичні основи управління оборотним капіталом підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матер. II міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 лист. 2012 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. С. 202-204.

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

*Прищепя А.Д., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Маренич Т.Г., д-р екон. наук, професор
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

На підприємствах для безперебійності виробничого процесу використовуються різноманітні матеріальні ресурси, важливою складовою яких є виробничі запаси. При цьому кожна група запасів може складатися із сотень і тисяч назв, сортів, розмірів тощо. Для дієвого обліку виробничих